

การจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมในศตวรรษที่ 21*

LEARNING MANAGEMENT FOR MORAL MONKS IN THE 21ST CENTUR

พระจิรกฤต รตนปุลโย

Phrajirakrit Ratanapunyo

วัดหนองโกเจริญธรรม

Watnongkocharoentham

Corresponding Author e-mail: paksiri.ae27@gmail.com

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนในศตวรรษที่ 21 นั้น เป็นสิ่งที่ผู้สอนต้องตระหนักเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ มากมายอันส่งผลต่อการเรียนรู้และวิถีการดำเนินชีวิตของผู้เรียน ผู้สอนจึงต้องเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนได้มีความรู้ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิต ดังนั้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ของพระสอนศีลธรรมจึงเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและทำหน้าที่อบรมพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้เป็นเยาวชนผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมมากขึ้น การที่ผู้สอนจะจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเกิดสัมฤทธิ์ผลต่อผู้เรียนได้นั้น ผู้สอนจะต้องมีองค์ความรู้ที่จำเป็นหลากหลายสามารถบูรณาการความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน รวมถึงสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นอยู่ในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้สอนสามารถดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสถานะความเป็นจริงได้อีกทั้งในยุคศตวรรษที่ 21 ถือเป็นสังคมฐานความรู้ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากนักเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารได้ตลอดเวลาที่ต้องการเรียนรู้ อีกทั้งยังสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology) ที่ทันสมัยเพื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้พระสอนศีลธรรมต้องปรับตัวและพัฒนาตนเองให้เท่าทันเทคโนโลยีสมัยใหม่อยู่เสมอ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การจัดการ; เรียนรู้; พระสอนศีลธรรม

Abstract

Providing learning for students in the 21st century is something teachers must be highly aware of. Due to changes in the world, advancements in science and technology happen quickly. It creates much new knowledge that affects learning and the way of life of the students, teachers must therefore be prepared to organise learning to prepare the students to have the knowledge, abilities, and skills necessary for living life. Thus, the learning management process of moral teaching monks Therefore, it is the key to developing the quality of students and serves to train and build morality and ethics to be youth who have more morals and ethics for teachers to organize learning that is effective and effective

*Received March 1, 2023; Revised March 30, 2023; Accepted April 15, 2023

for students; teachers must have a wide range of necessary knowledge. Able to integrate knowledge to use in learning management appropriately for students. Including various situations in the classroom So that teachers can organize learning according to the real problem. In addition, the 21st century is a rapidly changing knowledge-based society. Students can access information and news anytime they want to learn and use modern information and communication technology (ICT) for effective learning. This causes moral teaching monks to adapt and develop to keep up with modern technology. To effectively learn new learning management techniques and methods.

Keywords: Learning; Management; Moral Teaching

บทนำ

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศและได้รับการคาดหวังให้ทำหน้าที่ต่างๆ ที่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นส่วนช่วยในการเพิ่มความเท่าเทียมในสังคม และเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างอาชีพ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ แต่ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ทัวโลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมการเมือง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนาส่งผลให้การดำเนินชีวิตของคนแตกต่างกัน มีความหลากหลายในด้านวัฒนธรรมทางภาษาและวัฒนธรรมทางสังคม ก่อให้เกิดเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม โลกการทำงานปรับเปลี่ยนจากการทำงานที่ใช้บุคคลที่มีองค์ความรู้เดียวกัน ทักษะเดียวกัน และทำงานในสายงานเดียวกัน จำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยต้องจัดการศึกษาให้ทันกับสถานการณ์โลก ที่เต็มไปด้วยความรู้และข้อมูลที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งต้องวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศให้ก้าวทันต่อกระแสอาชีพในปัจจุบัน และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และในปัจจุบันกระบวนการจัดการเรียนรู้เปลี่ยนไปจากเดิม ด้วยองค์ความรู้ที่เปลี่ยนไป เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ที่พัฒนามากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุปกรณ์สื่อสารไร้สายอาทิ โคมบายโฟน สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต ผู้เรียนอยู่ในโลกที่เชื่อมต่อกันด้วยการเข้าถึงข้อมูลและประสบการณ์ดิจิทัลอันมากมาย การใช้เทคโนโลยีจะเปลี่ยนวิถีชีวิตและวิธีการทำงาน การปรับตัวเพื่อรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ จะเป็นกระบวนการที่ต้องต่อเนื่องตลอดชีวิต ดังนั้นคนยุคใหม่ต้องรู้เท่าทัน และรู้จักเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการออกแบบและสร้างองค์ความรู้ใหม่อีกด้วย

หลักการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

หากจะพิจารณาถึงความหมายของคำว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด หมายถึงการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นที่ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นการออกแบบการเรียนรู้จึงควรเป็นไปโดยคำนึงถึงประโยชน์หรือการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ซึ่งรูปแบบวิธีการ หรือเทคนิคที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงต้องออกแบบและเลือกสรรมาใช้โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นหลักโดยพระสอนศีลธรรมจะต้องวิเคราะห์และพิจารณาว่าสามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุสิ่งที่ต้องการให้เกิดได้ ดังนั้นในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้พระสอนศีลธรรมซึ่งเป็นผู้สอน

จำเป็นต้องวิเคราะห์และเลือกใช้รูปแบบ วิธีการและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างหลากหลาย ที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ ความสนใจและความต้องการของผู้เรียนและสม

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกิดขึ้นจากพื้นฐานความเชื่อที่ว่า การจัดการศึกษามีเป้าหมายสำคัญที่สุด คือ การจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาตนเองอย่างสูงสุด ตามกำลังหรือศักยภาพของแต่ละคน แต่เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งด้านความต้องการ ความสนใจ ความถนัด และยังมีทักษะพื้นฐานอันเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะใช้ในการเรียนรู้ อันได้แก่ ความสามารถในการรับฟัง พูดอ่าน เขียน ความสามารถทางสมองระดับสติปัญญา และการแสดงผลของการเรียนรู้ออกมาในลักษณะที่ต่างกัน จึงควรมีการจัดการที่เหมาะสมในลักษณะที่ต่างกัน ตามเหตุปัจจัยของผู้เรียนแต่ละคน และผู้ที่มีบทบาทสำคัญในกลไกของการจัดการนี้คือ ครูแต่จากข้อมูลอันเป็นปัญหาวิกฤตทางการศึกษา และวิกฤตของผู้เรียนที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าผู้สอนยังแสดงบทบาทและทำหน้าที่ของตนเองยังไม่เหมาะสมจึงต้องทบทวนทำความเข้าใจ ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตทางการศึกษาและวิกฤตของผู้เรียนต่อไป

การทบทวนบทบาทของพระสอนศีลธรรมควรเริ่มจากการทบทวนและปรับความคิด ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการเรียนสมัยใหม่ โดยต้องถือว่าแก่นแท้ของการเรียนคือการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องเปลี่ยนจากการเรียนที่เน้นวิชาการเป็นตัวตั้งมาเป็นยึดที่ตัวผู้เรียน หรือนัยความหมายคือ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะฉะนั้นพระสอนศีลธรรมต้องตระหนักถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนด้วย เพราะการจัดการศึกษาที่ไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำสิ่งที่เรียนรู้ไปปฏิบัติในชีวิตจริง ทำให้ไม่เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ครูจึงต้องหันมาทบทวนบทบาทและหน้าที่ที่ต้องแก้ไขโดยตระหนักว่า คุณค่าของการเรียนรู้คือการได้นำสิ่งที่เรียนรู้มาใช้ชีวิตได้จริง

การเรียนการสอนแบบ Active Learning

Active learning คือ วิธีการสอนที่ครูผู้สอนจะมีส่วนร่วมกับนักเรียนในแต่ละบทเรียนไม่ว่าจะเป็นการอภิปราย กิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติ และวิธีการอื่น ๆ ซึ่งต่างจากการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมที่จะปล่อยให้ นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองโดยไม่มีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอน โดยการเรียนรู้แบบ Active learning จะกระตุ้นให้นักเรียนได้เคลื่อนไหว และต้องใช้ประสาทสัมผัสเพื่อทำความเข้าใจบทเรียนอย่างสมบูรณ์โดยปกติแล้วการเรียนรู้วิธีนี้จะเน้นให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดความกลมเกลียว เสริมสร้างทักษะทางสังคม (Social Skills) และพัฒนา Soft Skills การเรียนแบบ Active learning สามารถเริ่มได้จากกิจกรรมง่าย ๆ ตั้งแต่การสะท้อนความคิด หรือการเขียนบันทึก ไปจนถึงกิจกรรมรวมกลุ่มใหญ่ๆ เช่น การทำวิทยานิพนธ์ และการเข้าร่วมกรณีศึกษาทั้งนอกและในชั้นเรียน ในการทำกิจกรรมกลุ่มนอกชั้นเรียน นักเรียนจะสามารถสำรวจทักษะชีวิตที่แตกต่างกัน และสัมผัสกับสภาพแวดล้อมหลากหลายภายนอกห้องเรียนแม้ Active learning จะเป็นการกระตุ้นให้ครูผู้สอนต้องคิดนอกกรอบ และสอนในวิธีการที่ต่างออกไป แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ครูผู้สอนจะต้องทิ้งการสอนแบบดั้งเดิม แต่ควรเสริมเทคนิค Active learning เข้าไป เพื่อให้บทเรียนเกิดความน่าสนใจและมีประสิทธิภาพมากขึ้นสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน โดยมีเป้าหมายคือช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนจากวิธีการที่ต่างกัน และช่วยให้ได้รับรู้ข้อมูลในแนวทางที่สนุกสนานและน่าจดจำการเรียนรู้แบบลงมือทำนั้น ดูเหมือนจะพูดง่ายแต่ทำยาก หากเทียบกับการเรียนรู้แบบดั้งเดิมแล้ว การเรียนรู้แบบลงมือทำนั้น ครูผู้สอนต้องมีความพยายามในการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และบทเรียนเพื่อให้เข้ากับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน

อย่างไรก็ตาม หากได้ทำการประยุกต์ใช้ Active learning ในชั้นเรียนโดยเฉพาะกับนักเรียนที่เป็นเด็กเล็กวิธีการนี้จะส่งผลดีอย่างมากในการทำให้เด็กเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้และซึมซับข้อมูลใหม่ ๆ การเรียนรู้แบบลงมือทำยังกระตุ้นให้นักเรียนอยากที่จะเรียนรู้ทักษะชีวิตต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ เมื่อนักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมที่ต้องลงมือทำ และสามารถออกความคิดเห็นได้ พวกเขาจะมีส่วนร่วมและมีส่วนรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเองมากยิ่งขึ้น เพราะพวกเขาจะตระหนักได้มากขึ้นว่า ความคิดเห็นของตนเองนั้นจะส่งผลถึงตนเองและคนรอบข้างได้ ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนหรือสมาชิกในกลุ่มเองก็ตาม

อีกสาเหตุหนึ่งของการเรียนรู้แบบลงมือทำนั้นมีความสำคัญก็คือ ช่วยให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพและสนุกสนานมากขึ้น เมื่อใดก็ตามที่บทเรียนและสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้มีความยืดหยุ่น นักเรียนจะกลายเป็นผู้นำในการเรียนรู้ ซึ่งนั่นทำให้การเรียนรู้มีความหมายมากยิ่งขึ้น และเมื่อใดก็ตามที่พวกเขารู้สึกถึงความเป็นผู้นำ ย่อมกระตุ้นให้เกิดความรับผิดชอบและเพิ่มความตระหนักในตนเองได้อย่างเป็นธรรมชาติท้ายที่สุด ความหลากหลายของ Active learning จะทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่สนุกสนานและทำให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็นที่จะเรียนรู้ และตั้งหน้าตั้งตาเรียนด้วยความรักในการเรียน ความต้องการใน life-long learning หรือการเรียนรู้ไปตลอดชีวิตนั้น ถือเป็นเครื่องมืออันทรงพลังที่จะสร้างข้อได้เปรียบให้เด็ก ๆ เป็นอย่างมาก เมื่อต้องเข้าสู่โลกของการทำงาน

ประโยชน์ของ Active Learning 5 อย่าง

1. พัฒนาทักษะทางสังคมการเรียนรู้แบบลงมือทำช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ที่จะสื่อสารได้ดี ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น อีกทั้งยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคม นอกจากนั้นการเรียนรู้แบบลงมือทำยังช่วยพัฒนาความฉลาดด้านอารมณ์ของนักเรียน ซึ่งถือเป็นทักษะที่มีคุณค่าในการเรียนรู้ โดยเฉพาะเมื่อพวกเขาเติบโตไปและตระหนักได้ว่า ตนเองไม่สามารถทำทุกสิ่งได้ด้วยตัวคนเดียว
2. สอนให้นักเรียนกล้าที่จะเสี่ยงเนื่องจากการเรียนแบบ Active Learning นั้นกระตุ้นให้นักเรียนต้องเป็นผู้นำในงานของตนเอง ต้องเรียนรู้ที่จะรับผิดชอบต่องานของตน และต้องรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนทำ เมื่อนักเรียนเริ่มต้นและตัดสินใจบางอย่างสำหรับทีมของตน นั้นย่อมทำให้เกิดความเสี่ยงในระดับหนึ่ง เนื่องจากมีความเป็นไปได้ว่าสิ่งที่พวกเขาทำ อาจเกิดความผิดพลาดขึ้นได้
3. ก่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ใน Active learning นั้น นักเรียนจำเป็นต้องมีความอดทน ไม่ย่อท้อ รวมถึงต้องพิจารณาความเชื่อของตนเองอย่างถี่ถ้วน พวกเขาต้องวิเคราะห์และประเมินงานของตนตามองค์ความรู้ที่มี
4. เพิ่มพูนความจำในการเรียนรู้เนื่องด้วย Active Learning จะกระตุ้นให้นักเรียนต้องลงมือทำ และมีส่วนร่วมในขั้นตอนการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น จึงมีแนวโน้มที่นักเรียนจะทำให้ขั้นตอนนั้นเป็นเรื่องของตนเอง และรู้สึกมีความเชื่อมโยงกับสิ่งที่ทำ เมื่อเป็นเช่นนั้น ความเชื่อมโยงดังกล่าวจะเกิดเป็นอารมณ์ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความจำในระยะยาว
5. กระตุ้นให้เกิดการแก้ปัญหาในชีวิตจริงข้อสุดท้าย Active Learning จะกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการแก้ไขปัญหา เมื่อเข้าสู่สถานการณ์ที่ต้องแก้ไขปัญหา แทนที่จะรับเพียงข้อมูล นักเรียนจะได้ฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยขั้นตอนนี้จะกระตุ้นทักษะให้เกิดการคิดอย่างสร้างสรรค์และค้นหาคำตอบของปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกความเป็นจริงได้

ตัวอย่างของกิจกรรม Active Learning

โครงการแบบกลุ่ม

โครงการแบบกลุ่ม คือ กิจกรรมที่ร่วมมือกัน ที่นักเรียนจะได้ทำงานร่วมกัน เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ในการทำกิจกรรมโครงการแบบกลุ่ม นักเรียนจะได้เรียนรู้เรื่องความอดทน และเรียนรู้การ

ปรับตัวเข้ากับการทำงานในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป การร่วมมือกันนั้นสำหรับบางคนอาจคิดว่าเป็นธรรมชาติ และอีกส่วนหนึ่งอาจคิดว่าเป็นความท้าทาย อย่างไรก็ตามการเรียนรู้ที่จะเข้าสังคมและทำงานร่วมกับผู้อื่นนั้น ถือเป็นทักษะชีวิตสำคัญที่เด็ก ๆ จำเป็นต้องเรียนรู้ตั้งแต่เยาว์วัย

การโต้วาทิ

การโต้วาทิ คือ การอภิปรายแบบเป็นทางการ ซึ่งผู้คนจะสามารถทดสอบทักษะการคิดขั้นสูงและการคิดเชิงวิพากษ์ได้ การโต้วาทิจะสอนให้นักเรียนได้ทำการสืบค้นและแยกแยะความจริงออกจากความเห็นที่ไม่เป็นกลางในชั้นเรียน นอกจากนั้นยังช่วยให้นักเรียนได้แสดงทักษะความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และได้เรียนรู้ข้อดีของฝ่ายตรงข้าม การโต้วาทิถือเป็นโอกาสสำหรับนักเรียนที่ไม่มั่นใจ ให้เรียนรู้ที่จะยืนหยัด ใจเย็น และให้ความเคารพเมื่อแสดงความคิดเห็นของตนเอง โดยสรุปแล้ว การโต้วาทิจะทดสอบและเสริมสร้างทักษะของนักเรียนในการวิเคราะห์ประเด็นเดียวกันจากทั้งสองฝั่ง

การละเล่นบทบาทสมมติ

การละเล่นบทบาทสมมติ คือ การแสดงเป็นบุคคลหรือตัวละครในลักษณะที่สนุกสนานเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้แบบลงมือทำในชั้นเรียน ในการละเล่นบทบาทสมมติ นักเรียนจะได้เรียนรู้ที่จะแสดงบทบาทเป็นผู้อื่นตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกิจกรรมนี้ยังช่วยให้นักเรียนได้ทำความเข้าใจว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในความเป็นจริงนั้นเป็นเช่นไร การละเล่นบทบาทสมมตินั้น ถือเป็นขั้นตอนที่มีความสร้างสรรค์ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้เพิ่มพูนพัฒนาการด้านการรับรู้ อารมณ์ กายภาพ และภาษา

กระบวนการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในศตวรรษที่ 21

กิจกรรมการดำเนินงานภารกิจหลัก

ช่วยสอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนำเนื้อหา สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ และความคาดหวังจากกลุ่มสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมาจัดทำขั้นตอนปฏิบัติงาน ดังนี้

1. การวางแผน (P-Plan)

1.1 ประสานสถานศึกษา เพื่อจัดทำแผนการเรียนการสอนร่วมกับครูประจำหลักสูตรของสถานศึกษาที่พระสอนศีลธรรมจะเข้าไปปฏิบัติงาน

1.2 จัดทำแผนการเรียนการสอน ตลอดปีการศึกษา

2. การปฏิบัติงานตามแผน (D-Do)

2.1 ปฏิบัติตามขั้นตอน ตามแผนการเรียนการสอนที่กำหนดไว้

2.2 รายงานความก้าวหน้ารายเดือนผ่านรายงานสรุปผลการดำเนินงาน

3. การตรวจสอบและประเมินผล (C-Check)

3.1 ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.2 สรุปผลการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียน

4. การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (A-Act)

4.1 จัดทำรายงานผลการสอนศีลธรรมที่รับผิดชอบ

4.2 นำข้อเสนอแนะจากรายงานผลการสอนมาพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

กิจกรรมการดำเนินงานภารกิจสนับสนุน (สำนักงานพระสอนศีลธรรม,2565)ได้แก่

1. เป็นผู้นำนักเรียนเข้าสู่งการฝึกสมาธิบริหารจิต เจริญปัญญา และทำพิธีทางพระพุทธศาสนา บูรณาการกับชั่วโมงการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาโดยเน้นกิจกรรมด้านพระพุทธศาสนา เช่น การสวดมนต์ ฝึกสมาธิ เจริญสติ, การกล่าวคำอาราธนาและคำถวายทานในศาสนพิธี, อบรมศีลธรรม และ วัฒนธรรมชาวพุทธ

2. สนองงานคณะสงฆ์ด้วยการสอนหรือติวเข้มธรรมศึกษาตรี โท เอกสำหรับผู้เข้าสอบอันเป็น งานของคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์

3. ให้การสนับสนุนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ โดยการสอนวิชาพระพุทธศาสนาบูรณา การเข้าสู่วิถีชีวิตให้นักเรียนเกิดการพัฒนากาย ศีล จิตปัญญา

จะเห็นได้ว่ากระบวนการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน คือ การให้ความรู้ทาง พระพุทธศาสนาแก่นักเรียน เสริมสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ยกระดับคุณภาพกาย วาจา ใจ ให้นักเรียนเป็นคนดีด้วย หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทย สามารถผนวกเข้ากับงานของคณะสงฆ์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และการศึกษาสงเคราะห์ เน้นการสงเคราะห์ช่วยเหลือด้วยการศึกษา คือ สอน สาระการเรียนรู้ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมอบรม ศีลธรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงพุทธสอนธรรมศึกษาช่วยอบรมให้เด็กมีความรู้ทาง พระพุทธศาสนาด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสมและสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมโรงเรียนวิถีพุทธ

บทบาทของพระสอนศีลธรรม

โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้พระภิกษุ ได้เข้าไปพัฒนาศีลธรรมของนักเรียน บทบาทของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนประกอบด้วยการสอนวิชา พุทธศาสนาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานการนำผู้เรียนฝึกสมาธิ และทำพิธีทางพุทธศาสนา สอนหรือ ทบทวนธรรมศึกษาให้แก่นักเรียนเพื่อเข้าสอบธรรมศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย และให้การ สนับสนุนโรงเรียนวิถีพุทธโดยการสอนวิชาพุทธศาสนาบูรณาการเข้าสู่วิถีชีวิตให้แก่ นักเรียนชาวพุทธ

บทบาทพระสอนศีลธรรม หมายถึง การกระทำตามหน้าที่ที่กำหนด นั่นคือ การสอนศีลธรรม บทบาทหน้าที่ของการเป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมี 4 ประการ ได้แก่ (1) สอนสาระการเรียนรู้วิชาพุทธ ศาสนาตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยทำ การสอนตามมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (2) เป็นผู้นำนักเรียน เข้าสู่งการฝึกสมาธิ บริหารจิต เจริญปัญญา และทำพิธีทางพระพุทธศาสนา (3) สอนหรือทบทวนธรรมศึกษาให้แก่ นักเรียนและผู้สนใจทั่วไปเพื่อเข้าสอบธรรมศึกษาประจำปี และ (4) ส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนวิถีพุทธโดยการ สอนวิชาพุทธศาสนาบูรณาการเข้าสู่วิถีชีวิตจริงให้แก่ นักเรียนชาวพุทธ คือ มีศีล สมาธิ ปัญญา (สำนักงานพระ สอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560)

การทำหน้าที่การเป็นพระสอนศีลธรรม ได้ชื่อว่าเป็นการนำศึกษาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาได้ ผ่านการประพฤติปฏิบัติมาแล้วและนำมาเผยแผ่ให้กับเด็กเยาวชนในสถานศึกษา โดยเฉพาะในสถานการณ์ ปัจจุบันนี้เป็นสถานการณ์ที่กำลังเผชิญกับวัฒนธรรมใหม่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว พระสอนศีลธรรม จะต้องพัฒนาตัวเองอยู่เสมอเพราะความรู้และโลกเปลี่ยนไปทุกวัน โลกสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างไรมีข่าวอย่างไร จะต้องศึกษายกมาเป็นอุทาหรณ์เป็นนิทานในการยกขึ้นสู่ในชั้นเรียน และต้องปรับปรุงทักษะการสอนให้ สอดคล้องกับโลกปัจจุบันโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ หรือที่เรียกว่าการเรียนการสอนแบบ Active Learning และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม พระสอนศีลธรรมควรลดบทบาทในการถ่ายทอด

ความรู้แก่นักเรียนเรียนในลักษณะการบรรยายลง และเพิ่มบทบาท ในการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมต่างๆ รวมถึงการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการเรียนรู้

สรุป

ในสถานการณ์ปัจจุบันนี้เป็นสถานการณ์ที่กำลังเผชิญกับวัฒนธรรมใหม่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว พระสอนศีลธรรมจะต้องพัฒนาตัวเองอยู่เสมอเพราะความรู้และโลกเปลี่ยนไปทุกวัน โลกสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างไรต้องศึกษาขึ้นมาเป็นอุทาหรณ์เป็นนิทานในการยกขึ้นสู่ในชั้นเรียน โดยควรเสริมเทคนิค Active learning เข้าไป เพื่อให้บทเรียนเกิดความน่าสนใจและมีประสิทธิภาพมากขึ้นสำหรับการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมาย คือช่วยให้เข้าใจบทเรียนจากวิธีการที่ต่างกัน และช่วยให้ได้รับรู้ข้อมูลในแนวทางที่สนุกสนานและน่าจดจำการเรียนรู้แบบลงมือทำนั้น การเรียนรู้แบบลงมือทำนั้น พระสอนศีลธรรมจะต้องมีความพยายามในการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และบทเรียนเพื่อให้เข้ากับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนด้วย

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2565). *คู่มือพระสอนศีลธรรม*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- D-PREP International School. (2566). *Active Learning การเรียนรู้แบบลงมือทำคืออะไร และทางโรงเรียนมีวิธีการส่งเสริมอย่างไร*. สืบค้น 12 พฤษภาคม 2567, จาก <https://www.dprep.ac.th/th/what-is-active-learning>